

Kiss Sándor:

Bolondóra

A galeri már régen bedobta a törülközőt.

— Hagy abba Malvin, mert kiterítünk!

De ez a rongy nem szállt le róla.

Nem Malvinnak hívták, mi azért mégsem szólítottuk soha másként. Malvin. Micsoda ronda név! No, éppen illett rá. Ilyen nőt keveset hord a hátán a Föld, akinek az övéhez méltó, észbontó alváza, elegáns szerelése, kemény, nagy melle és síma, gödrös arca van, akinek olyan formás a teste, mintha maga az ördög formázta volna. S azok a szemek! Ha az ágy szélén látná őt, maga a Herko Páter is szédülne.

Végzetes baklövés volt ezt a nőt rászabadítani Bolondórára. Bolondóra ezt nem érdemelte meg. Nem tartozott ugyan közénk, de azért feldobtuk a sapkát, ha összetalálkoztunk vele. Volt egy kis stikje szegénynek, egészen enyhe, mint a barackpálinka, ezért is hívták Bolondóranak. Persze csak a háta mögött. Mert az öklébe senki sem akart belekóstolni. Bolondóra érzékeny volt, mint a mimóza. Aki még nem ismerte ezt a tulajdonságát, könnyen beledörgölözhetett a mancsába. De egy pötkerék néha kimondottan jó hatással van a tekintélyre, hát nem is hányta a szemére senki. Ahova berőfölt, mindenhol üdvivalgással fogadták.

— Van egy kettesed? — kérdezte előkelő mozdulattal kísért méla undorral.

Már magyarázatot sem fűzött hozzá, hogy buszra, villamosra, vagy cigarettára kell, az egész környék ismerte a szöveget. Bolondóra egy hétnél tovább sehol nem dolgozott. Valamiből pedig neki is élni kellett. Vasárnap délután tavasztól ősziig, amikor mindenki az utcára tódul, álfésülte a lakótelepet. Két forintja majdnem mindenkinek akadt. Esténként maroknyi aprópénzt csörgetve forgolódott a szórakozóhelyeken. De soha nem fizetett. Mindig neki fizettek.

Szivességre mégis bármikor kapható volt.

A hülye Bocsoknak mindig a nyakán ragadt valami kövér liba.

— Döglesztő helyzet — mondta neki száron Bolondóra. — Ha van egy kettesed, akkor lekapcsolom rólad, — ajánlotta.

Hogyne lett volna. Akár tizes is. De Bolondóranál két forint volt a taksa, ebből azt hiszem, nyilvánvalónak látszik, hogy nem gazdagodott meg másokon. Ha igaz, amit beszéltek róla, hogy sokszor hét napon keresztül fél kilogramm száraz kenyéren is beérte, az a nagy szabadság, amivel körülbástyázta magát, nem ért hajítófát sem.

— Mindennél fontosabb, hogy az ember szabad legyen, mint a madár — hangsúlyozta nemezszer, fél liter konyak és tíz korsó sör közti ellágyulásban.

Hát igen. Bolondóra aztán szabad volt, szabad, mint a galagonyalepke. Nem volt se kutyája, se macskája, csak egy tábori vaságy egy szénporos

pincében három húgyos matraccal, lópokróccal, de májustól szeptember végéig azt is átengedte valami utcai koldusnak. Ez alatt hol itt, hol ott lakott, pár napra, néha hosszabb időre akárki befogadta, mert Bolondóráról mindenki tudta, hogy jó fiú, kicsit bolondos, de igaz, jó fiú. aki gyümölcsön és tüzelőn kívül még soha nem lopott el semmit. Csak azok méregettek kampós szemmel, akik már felkapaszkodtak az uborkafára, vagy már elfelejtették, hogy nagyapjuk még a nagyvásártelepen trógerolt, maguk meg csak annyival érnek többet, amennyivel több éhes ember száját kell betömniök. Legszívesebben rendőrért kiabáltak volna, ha meglátták. A legvégletesebb érzéseket mégis a nőknél váltotta ki. Volt, aki gyűlölte, undorodott tőle, az idősebbek féltéken figyelték, mások lefeküdtek vele. Arra mindig ügyelt, hogy csak azokkal kezdjen ki, vagy azok kezdjenek ki vele, akiknél az egész csak annyi jelentőséggel bír, mint egy porszem a Góbi sivatagban, de azért a tisztesség látszatát még megőrizték. Ha valahol mégis akadályokba ütközött, nem volt rest egy pár pofonnal helyrebillenteni az egyenleget.

Mi melós fiúk voltunk. Egész héten a Landlerban, az Északiban, vagy máshol nyomtuk az ipart. Nekünk hétvégén Bolondóra volt a szórakozásunk, céltáblánk, összehasonlítási alapunk. állatkertünk és látványosságunk, unaloműző szószátyár, hecckirály és ritkán csorduló bőkezűségünk várományosa. Tulajdonképpen már a megjelenése is olyan megindító volt, hogy dőlni kellett a röhögéstől. Amennyire tőle telt, mindig vasaltan járt, első látásra nem keltette az elhanyagolt ember benyomását, de a trikóját, az ingpulóverje nyakát nem volt szabad megnézni. — Mit röhögtek? Engem röhögtek? — kérdezte — Hülyék. Tudjátok mi különbség van a röhögés, meg a nevetés között? Mintha tisztára súrolt hajkefével vagy szárított macskaszarral csiklandozná a talpatokat.

Erre mindenki elfeküdt, mint a burgonyabogár.

— Van egy kettesed? — dobta be a jelszót az átlátszóvá jegesedett csöndbe. — Van egy jó ötletem. Ha akarjátok, leadom a drótot.

És nyujtotta a markát.

— Először azt mondd meg, hogy miről van szó?

Furcsán, gúnyosan ráncolta a homlokát.

— Az öreg Liptákot ismeritek? Van a padláson egy halom ócskaság. Muzeális dolgok. Persze, ez a jövő század zenéje. Az egész nem ér egy rézgombot. De az öreg úgy kuporgatja, vigyáz rájuk, mint a Dárius kincsére. Gyűyög nekik, majdnem nyalogatja őket. Ezt megfújhatjátok. Amikor visszaviszitek, azt mondjátok, hogy én voltam. Az öreg hálás lesz, mint egy várandós komondor, ha megvakarják a tomporát.

Ilyen fickó volt Bolondóra. Neki mindegy volt. A hírnevén már semmi sem ejthetett csorbát. Sajnos maga mindig kimaradt mindenféle balhéból, mégis a fejére olvasták. Olyan hírek terjedtek el róla, hogy a csecsemő is zöldet csinál tőle, ha beadják neki. Hogy huszonegynéhány évéhez képest már elvált ember. Valahol gyermeke is van. Saját maga is zabi, vagy ha nem is zabi de az apja már régen meghalt, az anyja meg összeállt valakivel. Az is lehet, hogy az apja nem más, mint az a koldus, akinek nyaranként átengedi a vaságyát. Hogy félcédulája van. A rendőrség is körözi, de van ott valakije, aki mindig futni hagyja. Látták egyszer az országúton, hogy kisfiúkkal snúrozott,

meg aztán azt is, hogy van egy vén nője, akihez hordja a dohányt. Valóban egyszer mi is láttuk egy öregasszonyhoz besurranni. A függönyön keresztül pilláztuk. Éppen széttárta a karját. Másnap váratlanul beállt Havlicsekhez trógerolni. Annyi bizonyos, hogy ez az öregasszony az anyja nem lehetett. Annak mutatta a fényképét. Egy nagyon szép asszony pironkodott ránk róla.

Sokszor piszkáltuk Bolondórát.

— Költözz össze valakivel!

— Minek?

— Elveszed feleségül.

— Tudjátok mit? — kérdezte. — Nem veszek el senkit. Én nem vagyok ürge, hogy mindig ugyanabba a lukba bújjak. A többi meg nem ér semmit. Kis tüzecke, örökös kényszerűség. Ma én viszem ki alólad az ágytálat, holnap te, jaj de nagyon szeretlek. Később a gyerekek. . . Öregem, maga ezt már nem érti. Azt hiszitek kell ez nekem?

Ráuszítottuk Malvint, ezt a malteros lánynak álcázott, züllött széplányt. A haditervet egy hétig gyömöszöltük a fejébe. Nem tudta megérteni, miért nem mondhatja meg Bolondórának nyíltan és kereken, ha már annyira akarjuk, hogy menjenek félre egy fordulóra?

— Te hülye. Ha ezt megmondod neki. Bolondóra köpni fog rád. Érted? Pontosan mindig annyi nője lesz, amennyire szüksége van, bár ez néha sok, máskor kevés. De ezt úgysem érted. Neked olyannak kell lenni, aki elérhetetlennek látszik, aki érintetlen, szerény, jó és szép. Csak olyan lassan melegedhatsz fel, mint a philadelphiai kőszobor. Érted Malvin? De már előre érezni kell neki, ha egyszer begyulladsz, olyan forró leszel, hogy valahol az északi féltekén az eszkimókról is lekívánkozik a fókaprém és a század végén kisebb helyeken még mindig ennek a lángjánál fognak melegedni. Érted? Hogyan is értenéd, ha a kaján, a göncön, a szórakozáson, meg a falazáson kívül még semmi sem jutott soha az eszedbe? Hát idefigyelj! Bejössz a klubba egy öreglánnyal, aki a nővérednek adja magát. Sokáig teszed magad, hogy nem táncolsz. Aztán elmész valakivel, az a valaki közülünk való lesz. Amikor Bolondóra előtt táncoltok, szemtelenkedni fog veled. Te erre fakópnél hagyod. A többit meglátjuk. Rendben? De csak lassan a testtel. Ne ringasd a feneked, ne dőlj bele, ha felkér! Az első héten semmi! Az égvilágon semmi. Érted?

Malvin jól játszotta a szerepet.

Bolondórának egy idő után forogni kezdett a nyelve, mint a kereplő, pedig néha úgy tűnt, hogy a kétforintonson kívül nem is tud mást kibökní. Felugrott, mintha rajzszegbe huppant volna, amikor Potyesz megtapogatta Malvin mellét. — Hátrább az agarakkal! — mondta hangsúlytalanul. — No, gyere Baba, nem kell megijedni! Istenemre, én derékon felül soha nem tapogatlak meg.

Vagy hatan nyolcfele dőlünk a röhögéstől. Bekapta hát a kezét. Te jó ég, ez aztán a hepaj! csak néztünk mint a moziban. Közepes tempóban ellejtettek előttünk, Malvin lesunytt szemmel botorkált Bolondóra mellett, szüzi pírral az orcáján, s az ajtóból még báván visszanezett. Szigorú pillantást eresztettünk utána. — Csak semmi etyele-petyele öreglány, ha nem akarsz, hogy az úthenger keresztülmenjen rajtad!

Attól kezdve sülve-főve együtt voltak. Egész nyáron a Duna-partra jártak napozni. Barnára sülték, mint a rántás a serpenyőben, egy beteges négerből legfeljebb gukkerrel lehetett volna megkülönböztetni őket. Amikor pedig bejöttek a hűvösebb idők, a Lukácsba jártak fürödni. Közben Malvin kivirult, a közönséges lotyók gögje lehervadt az arcáról, ordított róla a boldogság. S mintha Bolondóráat is kicserélték volna, úgy megváltozott. El sem akartuk hinni. Már hónapok óta, folyamatosan nyomta a sót valamelyik ujbpesti kőcserájban. A kétforintos túrának egyszer csak vége szakadt, amikor Katus egy alkalommal benyögte, feldobjon-e egy kettest, akkora frászt kapott, hogy a füle beleért a szájába.

Kezdünk aggódni Bolondóráért. Először Malvint vettük elő.

— Minden oké! De most már szépen leszállsz róla és felszívódsz a balfenéken. . . ! Eltűnsz a csatornában, ahonnan jöttél! Ha a lefolyót használjuk, majd illő tisztelettel megemlékezünk rólad.

Csak kétértelműen vigyorgott. További gyengéd ösztökélésünkre egyszer csak begorombult, szikrákat kezdett szórni a szeme, mint a párzó macskáé, meghimbálta a hippi-jelvényét, amelynek a fityegője — testvérek között is — lehetett legalább fél kiló, akil fejbe kólint vele, egészen biztos nyomban a betonba harap.

— Vegyétek tudomásul, hogy szeretem Bolondóráat! — tajtékozott. — Most pedig kotródjatok, mert szétverem a fejeteket!

Hatan hétfelé sántikáltunk. Még Póker is csak egy ajbiggyesztést mert megkockáztatni, azt is tisztos távolságból, ahol a hippi-jelvény már nem veszélyeztette a testi épségét.

— Cö, cö, cö!

Valamelyik vasárnap Bolondóráat is körülfigtük, de eleinte mindenhová néztünk, csak a lesőjébe nem. A barátunk komoran a zsebében turkált, valószínű a bokszert tapogatta, s ezt a tevékenységét meglehetősen kedvezőtlen előjelként íteltük meg. Abban maradtunk, Csupor beszél majd a fejével, mert azért azt mégse hagyhatjuk, hogy ez a nyomorult Malvin kiforgassa Bolondóráat emberi méltóságából. Kétforintosaink csendben lapultak a nadrágzsebünk alján, még arra is vigyáztunk, hogy véletlenül fel ne cincogjanak, mert annak beláthatatlan következményei lehettek volna. De Csupor szemlesütve ballagott Bolondóra balján, egy árva szó nem sok, még annyit sem tudott kinyögni. Mi is csak köröztünk mellettük, félszemmél Bolondóra balzsebébe mélyedt csülkét stukkeroltuk. Minden eshetőségre készen behúzza a nyakunkat.

— Hogy vagy Übül? — kérdezte végül minden elképzelhető lelkierejét maga alá kaszálna Póker. Általában ilyen költőien szoktuk szólítani egymást, hol Tatár-Kánpak, máskor Tökösnek, vagy éppen repedt fülűnek, amellet, hogy mindenkinek volt egy tisztességes csúfneve is. De valakihez a polgári néven szólni, a legnagyobb sértésnek számított. — Hogy vagy barátom, rőt szakállú hullagyalázó? — kérdezte még egyszer Póker illő tisztelettel.

— Jól, seggfejkém — válaszolt Bolondóra és a mancsát — fél lekváros buktával az ujjai között — kiemelte a nadrág zsebéből, ami úgy hatott ránk, mintha szikla hengeredett volna le a mellünkről.

— Haza caplatsz? — bátorodott fel Csupor is, majd hogy ez nyilvánvalónak látszott, lényeglátóan nagy elmeéllel hozzátette: — Mi van? Régen láttunk öregem. Futsz még a Malvinnal?

Bolondóra halálsápadtan majszolta a buktát.

— Elveszem feleségül. — mondta.

Bóklásztunk egymásra pillogva, mint akiknek szilvágombóc akadt a torján. Itt már nincs mit tenni. Bolondóra begolyósodott. Szánakozva kezeltünk le vele, mintha csúsós és hideg angolnát szorongattunk volna a markunkban! Nem akartuk elhinni, amit mondott, de komoly hangja minden kétséget eloszlatozott. Egyszer még kimentünk az újpesti mérlegjavító műhelybe, ahol dolgozott. Egy középkorú pókhas fogadott bennünket és szomorúan nézett ránk. Sajnálta magát, hogy kénytelen szóbaelegyedni velünk. — Maguk a haverjai? — kérdezte. — Miska nincsen benn. éjszakára jön dolgozni. Különbben is hagyják békén a fiút, ő a legjobb lakatosom, nem szeretném, ha valaminebe belevinnék! Nem tartozik ő már maguk közé, biztosan tudják, nősülés előtt áll. Van neki baja éppen elég, csak megzavarják a fejét.

Szigorúan ráncolta a homlokát és ujját a svájcisapkához bökve, utálkozva elfordult. A gutaütés kerülgetett bennünket a méregtől, a vér föl, s alá nyaralásza szörcsögött az ereinkben. A fene egye meg, mi is melós fiúk vagyunk, ha kicsit mosdatlanok is! Mit számít a ruci, meg a sörény, hogy mer ez a majompofa így beszélni velünk? A pipa fergeteges gúnykacajban tört ki belőlünk egymást lökdösve, hangoskodva törtettünk a kijárat felé, közben lesöpörtünk a munkapadról egy szerszamos ládát és feldöntöttünk két szatócsmérleget. A portás a csutka söprűjét vágta utánunk.

Kirajzottunk Rákospalotára, hogy jól beolvassunk Bolondóranak, de már az udvari toldaléképület ablakánál megtorpantunk. A tenyéryi, köves albérleti szobában Malvin, a miteszereit nyomkodta a tükör előtt, únottan és egykedvűen, Bolondóra meg a helyiség közepén valami gyermekjáróka félet fabrikált. Leforrázva kihátráltunk az udvarból.

Néhány hét múlva Malvint egy nagy melák pasassal láttuk flangálni a körúton. Kigúvaót szemmel bámultuk őket, mintha kísértetek lennének. Megvártuk, amíg a a hústorony lefarolt, akkor körülvettük Malvint, aki láttunkra nagyvonalúan ringatni kezdte a fenekét.

— Bolondóra? — kérdezte leereszkedően — otthagytam. . . Nagyon úntam már a kisöreget. Reggel rohanni melózni, délután főzés, takarítás, meg zoknimosás. Mindig csak takarékoskodni, hogy befizethessünk szövetkezeti lakásra. Egy göncöt nem vehettem magamnak. Azt hiszitek kell ez nekem? Már csak egy klapac hiányzott, hogy szedegessem alóla a szaros pelenkát. Én kiszálltam a buliból. Nem ettem meszet, hogy ott rohadjak meg abban a koszos albérleti szobában. . .

Ezzel emelt fővel ellejtett a Margit-híd felé.

Bolondórát pedig soha többet nem látták a környéken.